

Den Styrkede Pædagogiske Læreplan Holsted Børnehave 2020

Holsted Børnehave Højmarksvej 22 6670 Holsted Tlf. 75 39 23 04. mobil 51 16 59 54
Mail: post@holstedbornehave.dk Hjemmeside: www.holstedbornehave.dk

INDHOLD

Holsted Børnehaves historie	3
Børnehavens opbygning	3
Ledelse og ledelsesgrundlag.....	3
Personale	3
Samarbejdspartnere	3
Børnehavens værdier	3
Målsætning.....	4
Barnesyn	4
Læringsforståelse	4
Børn i udsatte positioner	5
.....	6
INTRODUKTION	7
Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	7
Holsted Børnehaves refleksion	7
Børnesyn og børneperspektiver	8
Holsted Børnehaves refleksion	8
Børns leg.....	9
Holsted Børnehaves refleksion	9
Det brede læringssyn.....	9
Holsted Børnehaves refleksion	10
Samspil og relationer.....	10
Holsted Børnehaves refleksion	11
Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne	11
Holsted Børnehaves refleksion	11
Evaluerende pædagogisk praksis	12
Holsted Børnehaves refleksion	12
Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse	13
Holsted Børnehaves refleksion	13
Sammenhængende overgange.....	13
Holsted Børnehaves refleksion	14
Alsidig personlig udvikling	14
Social udvikling	16
Kommunikation og sprog	18
Krop, sanser og bevægelse	19
Natur, udeliv og science	20
Kultur, æstetik og fællesskab	22
Børn med behov for en særlig pædagogisk indsats	24

HOLSTED BØRNEHAVES HISTORIE

Holsted børnehave er en privat børnehave. Den blev oprettet som selvejende institution i 1968 på initiativ af en række borgere i kommunen. I 1971 flyttede børnehaven ind i den nuværende bygning. Den 1. januar 2013 overgik børnehaven til privat drift. Det har betydet, at vi selv inden for lovgivningen bestemmer, åbningstider, normering, indkøb m.m. og at der ikke er langt fra idé til handling. Det betyder også, at vi har vores egen venteliste, hvor børnene skal skrives op, hvis der ønskes en plads hos os.

BØRNEHAVENS OPBYGNING

Børnehaven er godkendt til 65 børn fordelt på tre stuer, børnene har base på deres stue, men de må gerne være i hele børnehaven. På spilop- og troldeungestuen er børnene i alderen 2,9-4 år herefter bliver de samlet det sidste år, de går i børnehave, på solstrålestuen.

Vi arbejder, i perioder, på tværs af stuerne.

Lige uden for børnehavens dør ligger vores store dejlige legeplads på ca. 4700 m².

Legepladsen er indrettet med beplantning, der deler en del af legepladsen i små rum for ro og koncentration, og store græsarealer og bakker, der giver mulighed for voldsommere leg.

Vi er en børnehave med Friluftsrådets Grønne Flag, dvs vi har særligt fokus på og inddrager naturen i det daglige pædagogiske arbejde. I skovgruppen kører vi to gange ugentlig til en base i Klelund plantage.

LEDELSE OG LEDELSESGRUNDLAG

Børnehavens ledelse består af en bestyrelse, der vedtager den overordnede ledelse, herunder arbejdsgiverkompetencen for børnehavens personale, og en leder der, under ansvar over for bestyrelsen, varetager den daglige pædagogiske ledelse og drift.

I Holsted børnehave består den daglige ledelse af:

Leder Gitte Søgaard Christiansen og Souschef Mette Ottosen

Som ledelse arbejder vi med værdibaseret ledelse ud fra Holsted børnehaves værdier. Vi arbejder med en anerkendende og inkluderende tilgang, hvor vi sætter fokus på det positive.

PERSONALE

Vi er en fast personalegruppe der, ud over leder og souschef, består af:

Pædagog Susan Witt Jørgensen, pædagog Anita Knudsen, pædagog Sara Clausen, pædagog Randi Nissen, pædagogmedhjælper Mette Lillelund, pædagogmedhjælper Pia Garder, og pedel Hans Peter Mortensen. Derudover har vi skiftende vikarer og ind imellem personer i arbejdsprøvning, praktik og studerende i øvelsespraktik fra pædagogseminariet.

SAMARBEJDSPARTNERE

Vi samarbejder med dagplejen og skolen omkring overgange. Vi besøger dagpleje og barn inden start, modtager overleveringer fra dagplejen løbende og holder overleveringsmøde med skolen/sfo umiddelbart før sfo-start. Derudover et opfølgingsmøde med skolen og SFO'en et par måneder efter skolestart. Vi har et tæt samarbejde med sundhedsplejen, PPR, psykolog, talepædagog og Vejen kommunes ressourcesteam, om børnenes trivsel og udvikling.

BØRNEHAVENS VÆRDIER

Holsted børnehaves vision er, at være en børnehave, hvor alle, børn, forældre og medarbejdere mødes med anerkendelse. Vi er en børnehave, hvor børnene får den omsorg og tryghed der skal til, for at de kan udvikle sig som hele mennesker.

Det daglige pædagogiske arbejde tager udgangspunkt i vores værdier og bygger på følgende principper:

- **Fokus på det positive** - at sætte fokus på det der virker og tænke i muligheder i stedet for begrænsninger.
- **Anerkendelse** - at se, høre og værdsætte andre, som dem de er og give plads til forskellighed.
- **Meningsfuldhed** - at alt hvad vi beskæftiger os med skal være meningsfuldt, begribeligt og håndterbart. Det er drivkraften for, at noget lykkes.

De vigtigste værdier for os er:

- **Omsorg/tryghed** - for både børn, forældre og personale.
- **Nærvær**- at vi er til stede, både fysisk og psykisk, at vi fysisk sætter os på knæ og er i øjenhøjde, lytter til barnet og indlever os.
- **Respekt** - at vi opfatter alle som ligeværdige.
- **Åbenhed** - at vi modtager alle børn og voksne på en imødekomende og positiv måde.
- **Udvikling** - gennem arbejdet med læreplanen, sikres børnenes alsidige udvikling og læring.
- **Fællesskab** - At vi er sammen om noget, hører til, danner venskaber og tager ansvar for hinanden.
- **Livsglæde** - At vi er positive, har humor, viser følelser, involverer os og holder af.

MÅLSÆTNING

Vores mål er at børnehaven er et sted, hvor alle forældre trygt kan aflevere deres børn hver morgen og vide, at personalet vil gøre deres bedste for at give børnene, hvad de har brug for af støtte, omsorg, udfordringer og oplevelser. Vi vil skabe en tryk og positiv stemning, hvor alle føler sig taget godt imod og taget godt af.

BARNESYN

At være barn har værdi i sig selv. Vores børn mødes anerkendende for det de er og det de gør. Alle børn har ret til at indgå i sociale sammenhænge og potentiale til at deltage i forpligtende fællesskaber. Det er vores ansvar som voksne, at skabe rammerne og mulighederne for at det enkelte barn oplever sig set, hørt, forstået og føler sig som en del af fællesskabet.

LÆRINGSFORSTÅELSE

For os handler læring om dannelse, udvikling og forandring. Læring forstår vi som en proces, hvor børn tilegner sig viden, kunnen og færdigheder gennem de erfaringer, de gør sig ved at deltage og bidrage i samspil med hinanden og med de voksne.

Det er vores opgave som voksne, at skabe en dagligdag, der giver barnet mulighed for fornyelse, fordybelse, forandring og stimulering. Vi finder legen fundamental og ser den som et middel til udvikling af børns sprog, kreativitet og sociale færdigheder. Vores erfaring har vist os, at legen skaber mening, det er gennem legen at barnet afprøver, de indtryk det får fra omverdenen.

Læringen tager ikke kun udgangspunkt i planlagte aktiviteter, men i lige så høj grad i de naturlige og pludselige opståede situationer, der forekommer i løbet af dagen i børnehaven. Relationen mellem den voksne og barnet ser vi som en central del af læringen. Derfor benytter vi alle i personalegruppen Marte Meo metoden i samspillet med børnene.

Marte Meo betyder ved egen kraft og går i korte træk ud på at bekræfte barnet positivt og benævne barnets initiativer. Marte Meo er et redskab til bl.a. at styrke selvværdet hos det enkelte barn, styrke kammeratskaber, gruppesamvær og guide i konflikter.

BØRN I UDSATTE POSITIONER

En af intentionerne med loven om læreplanerne er både at opkvalificere det pædagogiske arbejde men i særdeleshed også at have fokus på børn med særlige behov.

Et overordnet mål for det pædagogiske arbejde tager afsæt i, at arbejde inkluderende. Det betyder, at alle børn, men især børn der har brug for særlig opmærksomhed, skal mødes med forståelse, indlevelse, bekræftelse og selvrefleksion. Vi skal skabe pædagogiske rammer for vores arbejde, som tager afsæt i det gode børneliv og et læringsmiljø, hvor alle børn trives og udvikler sig, også de børn, der enten permanent, periodisk eller akut, har særlige behov.

Mange børn vil i perioder af deres barneliv have behov for særlig opmærksomhed, støtte og omsorg fra det pædagogiske personale.

Børn med særlige behov er ikke en ensartet og homogen gruppe af børn, men børn, som hver især og på deres egen måde ikke er i trivsel.

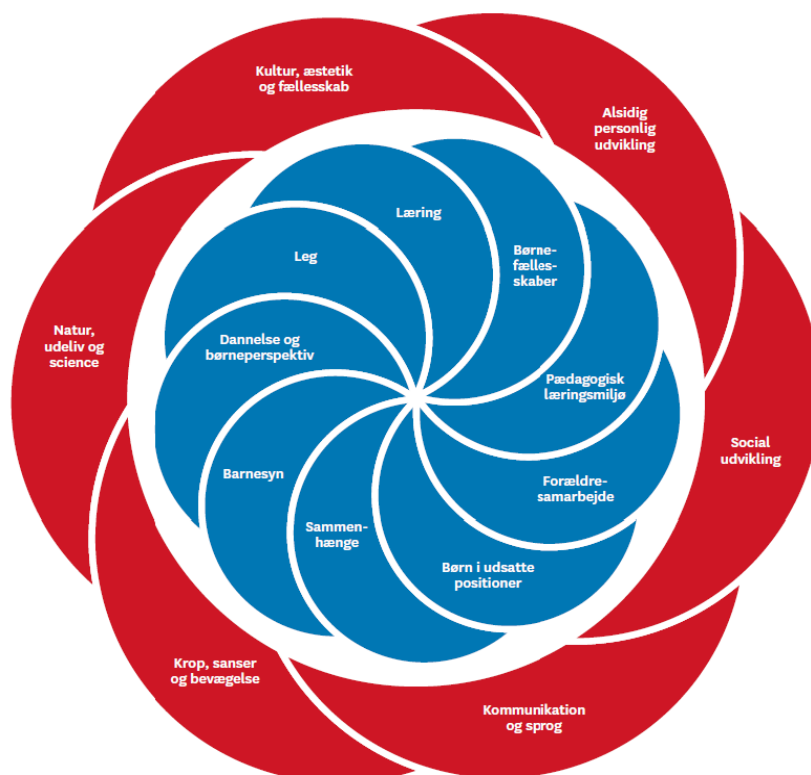
For at afdække, hvilken støtte barnet har behov for, bruger vi metoder som iagttagelser, sprogvurderinger, praksisfortællinger og Marte Meo.

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - Redskab til selvevaluering

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark. Nogle elementer i form af eksempelvis barnesyntet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer såsom eksempelvis forældresamarbejdet og arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end i andre.

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

INTRODUKTION

I Danmark går stort set alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave hver dag. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte alle børns generelle trivsel og udvikling. Siden 2004 har alle dagtilbud i Danmark skullet arbejde med børns læring med udgangspunkt i en pædagogisk læreplan. Som en del af den pædagogiske læreplan har dagtilbud skullet opstille mål for børns læring inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten i dagtilbud blev det som en del af dagtilbudsaftalen Stærke dagtilbud – alle skal med i fællesskabet fra 2017 aftalt, at der skulle udarbejdes en ny lovgivningsmæssig ramme for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. De nye regler om den pædagogiske læreplan blev vedtaget i Folketinget i maj 2018. Ændringen af dagtilbudsloven tager afsæt i det samlede forslag til en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper afleverede i slutningen af 2016. De nye regler ligger således i forlængelse af Master for en styrket pædagogisk læreplan.

Det er intentionen, at dagtilbuddets pædagogiske læreplan, med udgangspunkt i elementerne fra det pædagogiske grundlag samt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser for læreplanstemaerne, skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN

Et stærkt pædagogisk læringsmiljø rummer alle de centrale elementer i det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan. Det handler om at arbejde bevidst med, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges gennem hele dagen – så det omfatter både leg, spontane og planlagte aktiviteter og rutiner. Tilrettelæggelsen skal ske ud fra hensyn til børnenes perspektiv og børnefællesskabet og give børnene mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien og udvikle deres kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive kompetencer.

Holsted Børnehaves refleksion

Vi er et stueopdelt hus med mulighed for legeaktiviteter i små legeområder/rum i rummet. Der er fred til at blive i legen, den voksne er i nærheden og kan gribe ind hvis der er legegrupper, der bliver forstyrret. De voksne planlægger og organiserer dagen, der deles op i tid til leg/rutiner/aktiviteter. Årshjul udarbejdes. De voksne tjekker op på legetøj/supplerer med nyt, så legen kan bringes videre. Børnene deles i mindre grupper. En voksen går fra med 2-3 børn for at tilgodese og skabe de gode relationer og øge legeevne.

Indimellem, kan rutiner ende i kaos. Det er tegn på at der skal hankes op i strukturen. Vi skal øve os i at få øje på det og få talt om det der skaber kaos.

Er der ro på de voksne og tydelighed giver det ro for børnene. Bevidste aftaler og strukturer på de voksne og deres opgaver i nuet, er med til at skabe forudsigelighed.

Gentagelser i rutine-overgange fra leg til spisning til badeværelse, er tilbagevendende situationer hvor vi sikrer forudsigelighed gennem gentagelse, ved at det er den samme voksne der er på badeværelset hver dag mindst en måned eller mere.

Børnene guides i oprydning. Oprydning annonceres til den lille gruppe, og gerne med tidsinterval fremfor hele gruppen på én gang. Vi har billeder på kasser og hylder så børn lettere har mulighed for at finde den rette plads under oprydningen. Det har en æstetisk betydning at komme til leg i en dukkekrog hvor legetøj og

kaffekopper står/hænger /ligger pænt og ser indbydende ud. Vi iagttager børnene og erfarer, at forudsigeligheden skaber mere ro og mindre kaos. Når der er billeder, vejledninger og fx faste pladser ved alle hvad de skal hvornår, det mindsker usikkerhed og gentagende spørgsmål. Det fremmer istedet tid til fordybelse og samvær.

Refleksioner over egen praksis og observationer kan være med til at klarlægge hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på. Andre metoder er børneinterviews, smileyer og filmklip i dagligdagen.

Vi har en MarteMeo terapeut ansat i huset. Alle nye medarbejdere, studerende og længere vikariater får introduktion og grundkursus. MM er et fast punkt på p.møder. Vi er gode til at reflektere og vi bruger hinanden. Vi tager aktuelle emner, artikler der vedrører eller relevant litteratur op på p.møder. Vi benytter os af at trække faglige ressourcepersoner ind når der er behov for det.

:

BØRNESYN OG BØRNEPERSPEKTIVER

Barnets liv her og nu er vigtigt, og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse handler bl.a. om, hvad der optager dem, og hvad der kan give dem et godt børneliv i dagtilbuddet. At inddrage børneperspektiver vil sige at skabe sig et generelt indtryk af børnenes mange oplevelser i, forståelser af og holdninger til dagtilbuddet som afsæt for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse. Børnenes perspektiver udgør en helt central og unik feedback i arbejdet med at skabe et stærkt pædagogisk læringsmiljø. Hvad der er betydningsfuldt for børn, kan fx komme til udtryk, når børn tager billeder af, tegner/former/fortæller om eller viser de ting og steder, der er vigtige for dem.

Holsted Børnehaves refleksion

Vi arbejder med kreative processer opfanget af hvad børnene er optaget af. Hvad er det, der fanger deres opmærksomhed, hvad er det de vil. De voksne er lydhøre, opmærksomme og medlevende. Det enkelte barn bliver kreativt tilpasset til egne evner fx klip af forskellig sværhedsgrad. I samlinger og samtaler generelt, kan den voksne lede samtalen så de fyldige nedtones, de stille børn kan godt glide udenom, hvis det pædagogiske personale ikke er opmærksom på deres deltagelse.

Vores skovgruppe er med til at skabe fantastiske læringsrum hvor børnenes initiativer følges. Skoven giver rammer for fordybelse, undren og nysgerrighed. Her er der plads til såvel de fyldige børn som de mere tilbagetrukne børn. Ofte oplever vi nye sider eller andre interesser fra de enkelte børn. De overrasker hinanden og også de voksne når rummet udvides.

Vi er ikke strukturerede omkring børnenes feedback og fx børneinterview. Vi reflekterer sammen med børnene i situationer hvor rummet skaber rammerne for det. Det kan være i bussen hjem fra skoven, her er der ro og vi er bogstaveligt fastspændt, her er der mange gode snakke. Der er også indimellem rum til det ved spisebordet, når en voksen sidder med 6-7 børn og deres madpakker.

Vi har faste pladser til frokost, det giver ro og overskuelighed i forbindelse med overgangen mellem leg/oprydning og spisning. Nogle af børnene ønskede selv at vælge siddepladser til frugt, de ville gerne sidde med den aktuelle dags legekammerat. Børnene blev mødt og hørt og det gav styrkede venskaber for nogle men samtidigt frustrationer for andre. Det blev for stort at overskue at "min plads er væk" Det pædagogiske personale løser det ved at være på forkant og sige: "Kom, jeg finder en plads til dig"

Nogle børn udtrykte utryghed ved at komme ind i børnehaven om morgenen eller på en bestemt stue, når der ikke lige var voksne i nærheden. Pædagogen tog herefter initiativ til børnesamling med seks børn hvor der var opmærksomhed på at ændre en kultur. Give plads til flere, snak om at invitere andre ind i lege, holde det man lover, få ord og handlinger til at passe sammen, være en god kammerat.

Vi er nysgerrige på at følge børnenes spor endnu mere. Inddrage børnene i valg af legetøj der skal indkøbes. Hvilket årsemne vi skal gå op i hen over sommeren og afslutte med en fest, hvilken slags forestilling de skal opføre for forældre inden sfo-start. Hvilke tanker og anelser de ældste har omkring sfo og skole.

BØRNS LEG

Leg har en værdi i sig selv og er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen skabes på børnenes præmisser og fremmer bl.a. deres fantasi, fordybelse og nysgerrighed. Det pædagogiske personale skal sikre, at der er rum og tid til legen. Nogle gange skal legen rammesættes og understøttes af det pædagogiske personale, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for hele børnegruppen.

Holsted Børnehaves refleksion

Vi er ikke så firkantede, og bøjer for eventuelle regler hvis det giver mening for en igangværende fantasi eller leg. Børnene kan indimellem komme med forslag eller ideer, de argumenterer for deres syn og vinkel på en ide og de voksne kan give muligheder for at lempe på normalen. Det kan være leg med vand på badeværelset, at flytte med møbler, der normalt har en anden funktion, det kan være at bruge en hel rulle tape på en formiddag. Det giver grobund for fantasi og eksperimenteren. Samtidig oplever børnene at blive hørt i nuet og får en begyndende forståelse for demokrati, "der er nogen der lytter til mig, og jeg kan måske endda opnå noget af det jeg gerne vil"

Vi har frirum og en del legesager der primært appellerer til fantasileg/konstruktion der ikke er givet på forhånd. Vi skaber rum på stuerne, et hjørne kan fx afskærmes med reoler, så det giver plads til leg i flere mindre grupper.

Ved hjælp af Marte Meo, hvor vi tydeligt benævner og sammenkæder/triangulerer børnene i legen er vi med til at understøtte legen. Det pædagogiske personale er indimellem aktivt med i legen, primært hos de yngste. Den voksne kan også bidrage som mægler i legen, fx kan der foreslåes at der er to mødre, to lillebrødre eller hvad der pt er populært og rift om.

Vi er medvirkende til at skabe nye lege eller give en eksisterende leg en anden eller bredere vinkel når vi deltager og blander os. Vi sætter ord på børnenes følelser, hvis noget ikke føles fx rart. Måske blander vi os endda for lidt. Det kan indimellem være godt at bryde ind og gøre fx de ældste børn opmærksomme på at invitere andre ind, være den gode lege-rollemodel og ikke altid melde ud at "vi leger selv". Det pædagogiske personale skal selvfølgelig afveje hvornår børnene skal have lov til /har brug for at sige fra og hvornår det er et "automat-svar" der bliver givet. Voksen-nærvær er værdifuldt også i børnenes leg. Vi erfarer, at en placering i døråbningen til fx et byggerum/puderum/dukkekrog kan mange gange forlænge og kvalificere en igangværende leg.

Vi observerer og reflekterer over hvad vi som pædagogisk personale gør i samspillet, hvornår det virker og hvad der blandt børnene giver anledning til konflikter. Vi oplever, at tilstedeværende voksne på gulvet giver ro. Succeskriteriet for at der sker læring og udvikling i børnenes leg ser vi som, at der er ro til at lege, at legen har en vis længde, at der er et sundt samspil blandt de deltagende børn, at legen er tilbagevendende og at de deltagende børn udvikler på legen.

DET BREDE LÆRINGSSYN

Børns læring i dagtilbud skal forstås bredt og handler om at understøtte børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Fx nysgerrighed, gåpåmod, selvværd, sprog og motorik. Det

brede læringssyn er afspejlet i de seks læreplanstemaer, som dækker mange forskellige aspekter af børns læring. Udgangspunktet for børnenes læringsprocesser er den legende tilgang. Læringsprocesserne understøttes, når man følger børnenes undren og nysgerrighed, bygger videre på deres spontane interesse og skaber et udfordrende og alsidigt pædagogisk læringsmiljø. Det sker, når børnene leger og udforsker, i børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter, i lege og i rutinesituationer samt i samspillet med andre.

Holsted Børnehaves refleksion

Der sker læring i alt hvad vi foretager os i løbet af dagen. Rutiner, overgange, leg, voksen- som børneinitierede aktiviteter. Børnene inddrages i daglige praktiske gøremål der tilpasses deres udvikling. Børnene motiveres til nærmeste udviklingstrin, de voksne har fokus på, at det enkelte barn oplever det nye som noget håndterbart og begribeligt, kun derved bliver det meningsfuldt og forståeligt at lære.

Gennem temaer eller emner, som der arbejdes med i perioder, er der mulighed for at tilføje specifik ny læring, det kan være fokus-ord fra sange, historier, internet. Emner hvor vi sammen nysgerrigt søger ny viden. Ugentlige motorikforløb der giver fornemmelse for kroppen og dens funktioner. Det pædagogiske personale sætter ord på følelser i nuet, så barnet lærer sammenhæng mellem sindstilstanden og begrebet. Der er fokus på leg sammen og på samtaler omkring bordet ved spisning. De voksne undrer sig sammen med børnene, hvis barnet fortæller om noget de har set i fx en bog, er den voksne medlevende og nysgerrig: "Er det rigtigt, kan du låne bogen med?" Vi oplever, når der i forbindelse med nye emner findes materialer frem og nyt hænges op, at børnene er meget videbegærlige og deltagende.

Vi italesætter, at børnene øver sig på det der er svært eller det de ikke har lært -endnu. Vi støtter børnene ved at guide, opfordre til at trække vejret helt ned i maven, hvis noget driller eller er helt uoverskueligt. Vi husker barnet på, at engang var det svært at fx lyne en jakke, men efter at have øvet sig længe er det blevet en færdighed. Vi vægter det at øve sig mindst lige så højt som det at kunne.

For de børn der er mere indadvendte og ikke giver udtryk for nysgerrighed, kan mindre grupper og nogen gange én til én situationer være givende. Her er der mulighed for at skabe større tillid og barnet tør åbne op. Det pædagogiske personale aflæser barnet og hos nogle børn kan det gavne hvis den voksne gør noget stort ud af/overdriver en situation barnet har været en del af, så giver det mod til mere. Det er dog altid en afvejning, den voksne skal være bevidst om, i forhold til det enkelte barns forventede reaktion.

Vi reflekterer og evaluerer det pædagogiske læringsmiljø på stuemøder, pmøder men også i den aktuelle daglige situation. Vi har et tæt samarbejde og relation til forældregruppen. Vi får feedback fra forældre, der fortæller om oplevelser og læring hjemme der kan relateres til projekter eller emner vi har taget fat på i børnehaven. Vi benytter Eva's materiale "Tegn på læring"

SAMSPIL OG RELATIONER

Samspil og relationer mellem det pædagogiske personale og børnene har stor betydning for, at børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes. Samspil og relationer dækker over alle de situationer, hvor børn og pædagogisk personale kommunikerer eller er sammen om noget. Kvaliteten af samspillet og relationerne påvirker hele det pædagogiske læringsmiljø. Gode relationer handler om, at børnene har en tryk tilknytning til det pædagogiske personale, så de har en sikker base, hvorfra de kan udforske verden. Det handler om, at det pædagogiske personale er opmærksomt og lydhørt i samspil med børnene, og at børnene får mulighed for nærvær og fordybelse med dem og i børnefællesskabet.

Holsted Børnehaves refleksion

Grobund for nærvær og fordybelse er gode fællesskaber hvor vi bruger tiden sammen. Vi er der hvor vi er i nu'et og måske endda glemmer tiden. Fordybelse opstår når de voksne formår at skabe ro, via deres handlinger, når vi har tid, giver tryghed, tager øjenkontakt, er åbne, viser at vi kan lide at være sammen med barnet i fællesskabet. Deler fælles interesser, -dig og mig om noget. Vi opdeler i mindre grupper, for at give bedre plads for det enkelte barn til at ytre sig og kunne være nærværende voksne i børnehøjde. De voksne griber situationer og følger barnets spor.

Det er ikke hensigtsmæssigt, når der samles mange børn på samme sted, fx ved nedlukning af stuer i de sene eftermiddagstimer. Det er ikke optimalt, hvis der er meget uro, mange telefonopkald og andre voksenforstyrrelser. Det er vigtigt at være opmærksom på at fordele børnene bredere de sidste timer, og se på arbejdsplaner løbende om der skal omprioriteres i mødeplanen alt efter den aktuelle belægningsgrad.

Små stuegrupper og faste voksne giver en tryghed for barnet, der ved hvor det hører til, samhørigheden på fx ældste-gruppen giver en fortrolighed, gode snakke, alle kender hinanden og tør sige noget i samlinger hvor andre lytter.

God kommunikation med børnene er at være lydhør overfor det enkelte barn. I stedet for hurtigt at danne sit eget indtryk af situationen, er det pædagogiske personale lyttende i fx børns konflikter og stiller opklarende spørgsmål. Fx hvis et barn græder fordi andre har slået. "Hvad skete der først, hun tog legetøjet, hørte du det, han havde legetøjet og bliver ked af det når du tager det..." Oftest er der en god begrundelse for at børn agerer som de gør. I stedet for at være for hurtig på aftrækkeren og irettesætte et barn der kommer ind, når alle fx er ude, bliver barnet mødt med en anerkendende undren. Så er det muligt at barnets begrundelse ikke harmonerer med pædagogikken den dag, men det kan også være en ren ble, våd støvle eller andet. Det vigtigste er at barnet bliver mødt anerkendende uanset hvad.

Vi møder børnene med åbne arme og giver kram når noget har været svært.

BØRN I UDSATTE POSITIONER OG ALLE BØRNS DELTAGELSE I BØRNEFÆLLESSKABERNE

Børn leger, lærer og dannes i børnefællesskaber, og deres relationer til hinanden er afgørende. Det pædagogiske personale skaber rammerne for, at alle børn med deres forskellige forudsætninger deltager og oplever sig som en del af børnefællesskaberne. Særligt for børn i udsatte positioner handler det om, at de bliver mødt med positive forventninger og oplever mestring, samt at sikre, at de er en betydningsfuld del af fællesskabet. Kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø gør en forskel for børn i almindelighed og særligt for børn i udsatte positioner.

Holsted Børnehaves refleksion

Vi har en anerkendende og positiv tilgang til alle børn, så de føler sig værdifulde og som en del af fællesskabet. Når de voksne anerkender, taler positivt og medinddrager alle, og især de børn som måske endnu ikke evner det selv, så føler alle sig som en del af noget fælles og tør deltage. Det pædagogiske personale er opmærksomme på at synliggøre og formidle styrken i, at børn er forskellige og har forskellige kompetencer uanset alder.

I forhold til alder eller i forhold til barnets evne til selv at deltage veksler det pædagogiske personale mellem at guide med handling og guide med ord. Med alderen og forståelsen stiger også graden af medbestemmelse og forståelsen for demokrati.

Med udgangspunkt i det barnet allerede kan, hjælper vi barnet til at videreudvikle sig og danne relationer. Personalet er opmærksomme på at danne nye legegrupper, hvor der er behov. Det stille barn kan fx kædes

sammen med en mulig legekammerat, ved at italesætte børnenes kvalifikationer. Det kan være den positive relation, der kræver særlig opmærksomhed skal have voksen deltagelse i legen. Det er vigtigt, at det pædagogiske personale hele tiden er observerende og understøttende i arbejdet med børns relationer til andre.

På hvert personalemøde har vi et fast punkt, hvor vi har faglige dialoger om det pædagogiske læringsmiljø og hvordan det har indflydelse på den aktuelle børnegruppe. Hver gruppe har daglige refleksioner og ugentlige stuemøder hvor der bl.a. udarbejdes ressourceprofiler og handleplaner for børn, der har behov for en ekstra indsats. Personalet gør brug af faglig sparring med psykolog og andre aktuelle faggrupper. Det pædagogiske personale har et tæt forældresamarbejde. Det er vigtigt, at forældrene inddrages med det samme, hvis vi har en bekymring, stor som lille, så vi ved fælles hjælp kan understøtte, at barnet trives og udvikles.

Til 3-måneders samtalen med forældre har vi faste punkter, så vi sikrer at vi kommer omkring det hele barn. Her omhandler et af punkterne bl.a. det sociale barn, dets trivsel og deltagelse i børnefællesskaber.

Vi lykkes md at skabe et udviklende læringsmiljø når børnene deles i mindre enheder. Når hele gruppen har fokus på årstidernes skiften, arbejder børnene med forskellige emner alt efter alder, Herved er der fokus på at alle får noget ud af emnet og oplever at de mestrer det de deltager i, samtidig med at de også udfordres. Mindre grupper giver tryghed, der er plads og rum til grin og accept af hinanden. I hverdagen giver det ro for alle, når de voksne deler sig. Én leger på gulvet, én er kreativ ved bordet, én er praktiker og hjælper børn med toilet, næsepapir eller en jakke der skal lynes.

EVALUERENDE PÆDAGOGISK PRAKSIS

Evaluerende pædagogisk praksis handler om løbende og systematisk at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. En systematisk evaluerende pædagogisk praksis styrker kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og sikrer, at det hele tiden er justeret og tilpasset den aktuelle børnegruppes behov.

Holsted Børnehaves refleksion

Vi øver os i at evaluere læringsmiljøets indflydelse på børnenes trivsel og udvikling og hvad børnene i kraft af det skabte pædagogiske læringsmiljø får ud af det, fremfor kun at evaluere på emnet der er taget op og hvad vi har lært.

Vi er gode til at evaluere i nuet og reflektere mundtligt. Vi arbejder på at få det sat mere i system og få det på skrift. Vi vil udarbejde materiale der er nemt at gå til og som bliver brugbart i praksis. Det kan være dato-satte midtvejsevalueringer, eller ugentlige fassatte refleksionsspørgsmål. Uanset hvad, skal det give mening for personalet, kun derved bliver det et pædagogisk brugbart redskab.

Vi benytter os allerede af systematiske evalueringer i forhold til handleplaner, Med erfaring derfra, vil vi sætte system i arbejdet med også at evaluere egen praksis skriftligt.

Personalet er fagligt dygtige og videns deler løbende. Det der fungerer og det der gør at børnene trives og lærer, tager personalet til sig i deres vidensbank. Vi øver os på at få det nedskrevet til senere læring og dokumentation.

Når vi evaluerer giver det ofte en ny indsigt. Personalet har bl.a. været nysgerrige på mikroovergange, som har givet anledning til ændringer af processer i forbindelse med bl.a. oprydning, toilet- og garderobe-rutiner. Efterfølgende er der taget initiativ til at uddele opgaver til børnene i vente-overgange, jo flere der er

beskæftiget, des mindre uro og rastløshed hos barnet.

FORÆLDRESAMARBEJDE OM BØRNS TRIVSEL, LÆRING, UDVIKLING OG DANNEELSE

At inddrage forældrene som aktive medspillere er en del af kernen i det pædagogiske arbejde med at sikre børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Forældresamarbejdet skal rumme en dialog om, hvordan dagtilbud og forældre sammen kan fremme, at barnet trives, lærer og udvikler sig, og hvordan samarbejdet kan understøtte børnefællesskabet. Det daglige samarbejde baserer sig på tillid, på den enkelte families behov og på at få talt om de gensidige forventninger til hinanden.

Holsted Børnehaves refleksion

Vi har en tæt kommunikation med vores forældre. Vi tilbyder opstartssamtaler inden børnehavestart. Vi har faste samtaler efter 3 mndr, inden skolestart og ellers efter behov. Det er vigtigt for os at have den daglige kontakt hvor vi bl.a får formidlet de sjove fortællinger og de positive situationer, så er det nemmere at tage fat på de evt sværere beskeder. Vi mener, det er ansvarsfuldt at få formidlet også de uheldige episoder til forældrene, så ingen situationer bliver gamle eller hober sig op til en evt samtale senere. Forældre har krav på at kende omstændighederne med det samme, det tror vi styrker tilliden mellem pædagoger og forældre.

Vurderes det, at der skal laves handleplan på et barn er det altid i samarbejde med forældrene. En handleplan skal give mening for både børnehaven og hjemmet. Det er vigtigt, at de tiltag der skal arbejdes med er håndterbare for dem der skal bruge dem. Målet for barnet er det samme men vejen dertil kan være forskellige tiltag alt efter om det er i hjemmet eller i børnehaven. Det tager vi en dialog om.

Det er vigtigt for os at forældre bliver taget godt imod, en god opstart er grundlaget for den videre trivsel. Er forældrene usikre kan det ubevidst overføres til barnet. Vi sender indimellem et billede via sms eller opfordrer forældre til at ringe hvis morgenafleveringen har været svær, ofte går der ikke lang tid før barnet er igang, men det kan præge en hel forælders arbejdsdag at aflevere et grædende barn.

Forældre er ikke ens og har ikke samme behov. Vi arbejder med at bygge tillidsforhold op, anerkende de enkelte forældre og deres ressourcer.

Personalet kan altid finde tid til den alvorlige snak, hvis forældre har brug for det. Vi oplever at forældre er positive overfor pædagogens iagttagelser og vejledning. Det er af stor betydning at budskabet bliver formidlet ordentligt og med respekt. Vi har erfaring for, at når vi føler os hørt, taget alvorligt og inddraget i beslutninger, så fungerer samarbejdet bedre.

Vi får positive tilbagemeldinger fra forældre, omkring vores samarbejde, rådgivning og vejledning. Dels uopfordrede men også gennem udleverede spørgeskemaer på et stuemøde. Vi oplever, at forældre som vi har haft mange svære samtaler med er positive overfor huset og anbefaler os til andre. Det ser vi som en anerkendelse af, at vi har leveret ordentlighed på trods af en svær situation.

SAMMENHÆNGENDE OVERGANGE

Det pædagogiske læringsmiljø skal organiseres, så børnene oplever sammenhæng på tværs af overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og skolefritidsordning (SFO)/fritidshjem. At understøtte og skabe en tryk sammenhæng på tværs sker i et tæt samarbejde mellem forældre, dagtilbud, skole og SFO/fritidshjem. Ved at sikre en god overgang dannes der grundlag for, at barnet deltager, trives og lærer i det nye pædagogiske læringsmiljø. Særligt for overgangen til skole og SFO/fritidshjem gælder det, at

det pædagogiske læringsmiljø i børnenes sidste år i dagtilbuddet skal understøtte en god skolestart ved bl.a. at styrke børnenes sociale kompetencer, selvværd, lyst til at lære og mod på at forsøge.

Holsted Børnehaves refleksion

Udover dagplejens jævnlige besøg i børnehaven, besøger en pædagog og et par børn fra stuen også dagplejen i måneden før et nyt barn skal begynde hos os. Vi har erfaring for at det giver tryghed, at have set hinanden før, ikke mindst for det nye barn, på han eller hendes "hjemmebane". Vi oplever, at det er med til at danne grobund for fællesskaber og venskaber og understøtter dermed børnenes sociale kompetencer. Her får det nye barn også udleveret en pixi-bog om dagligdagen i vores børnehave.

De ældste børn i børnehaven samles det sidste år på Solstrålestuen. Her tilrettelægger pædagogerne et læringsmiljø hvor der er fokus på samarbejde, selvhjulpethed, nysgerrighed, lyst til læring og projekter der er mere målrettet den ensartede aldersgruppe.

I de sidste måneder inden Før-skolestart i april, arrangeres der besøg på skolen og sfo-personalet kommer på besøg i børnehaven. Gruppen samles også med naboinstitutionen og de børn de fremtidigt skal gå i skole med. Her deltager sfo-personalet og børnehavepædagoger i fælles planlægning og udførelse af et læringsprojekt der skaber sammenhæng til skolen.

Vi arbejder løbende med at skabe en tryk overgang til skolen, dialog mellem de fagprofessionelle er første skridt. Et fællesprojekt hvor børnene møder hinanden og de nye voksne er et godt tiltag, opfølgning og evalueringer skal gøre os klogere på hvad der skal til for at skabe en vellykket sammenhængende overgang. Vi er nysgerrige på hvordan vi kan inddrage børnenes perspektiver, hvad har de brug for at vide inden skolestart, hvad er det der evt bekymrer dem, hvad kan for dem gøre overgangen mere tryk. Børne-interviews kan være anvendelige, men det er for nogle børn svært at svare på noget, de endnu ikke ved noget om, det kan virke for abstrakt. Vi er opmærksomme på, at det ofte er de voksnes fortællinger om det at gå i skole der planter sig i barnet. "Man skal sidde stille, ikke lege, lave lektier" osv. Vi skal i samarbejde med skole-personalet skabe historier, der giver børnene et mere nutidigt og nuanceret billede af hvad det vil sige at skulle begynde i før-skole. Så de på en tryk måde forberedes til den bedste overgang.

De pædagogiske læringsmål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

<u>SAMMENHÆNG Alsidig personlig udvikling</u>	
<p>Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.</p>	
<u>VORES MÅL</u> <p>At vi gennem et pædagogisk understøttende læringsmiljø kan støtte barnet til at:</p> <ul style="list-style-type: none">• føle selvværd• tage initiativ• kende egne grænser og løse egne konflikter i fht. dets alder og udvikling• føle ansvar for sig selv og andre• blive selvstændig og selvhjulpne• være nysgerrig og undrende	<u>TILTAG</u> Vi: <ul style="list-style-type: none">• yder omsorg, psykisk og fysisk• er gode rollemodeller• ser, hører, benævner og forstår barnet• medinddrager barnet i hverdagsbeslutninger og gøremål• stiller krav til det enkelte barn• stiller undrende og nysgerrige spørgsmål• er nærværende, men afventende i konflikter• arbejder i små og store grupper• har samling
<u>TEGN</u> <p>At barnet</p> <ul style="list-style-type: none">• viser omsorg for andre• siger noget og gør noget, mens andre kigger• mestrer mange ting selv• selv klarer små konflikter• venter på tur og accepterer et nej• sætter ord på egne grænser• undres, spørger og ser forandringer	<u>DOKUMENTATION</u> <p>Praksisfortællinger Fotos og video Vi beskriver barnets kompetencer i.f.t. forældresamtaler Optræden for forældre og andre PR i avisen Vi udstiller børnenes produkt</p>

REFLEKSION OVER PRAKSIS

Barnets alsidige personlige udvikling forudsætter en lydhør og medlevende omverden, som på én gang vil barnet noget – og samtidig anerkender og involverer sig i barnets engagementer. Barnets personlige udvikling sker i de relationer barnet indgår i, både voksen/barn relationer og barn/barn relationer.

Børnehaven er opdelt i tre stuer/grupperum med faste nærværende voksne. Børnene hører til på en stue med mellem 10-20 børn og er en del af et fællesskab med forventning om ansvar for hinanden. Her lægges der vægt på at der er tid til at yde både fysisk og psykisk omsorg. Børnene får knus og der tages øjenkontakt.

Via den pædagogiske metode Marte Meo, ser, hører og benævner det pædagogiske personale det enkelte barn. Den voksne er nærværende men afventende i konflikter.

Der veksles mellem at arbejde i små og større grupper, også på tværs af aldersgrupper og børn fra de andre stuer. Vi har børnesamlinger, der understøtter at turde stå frem, sige noget mens andre lytter, og lytte mens andre taler.

Børnene medinddrages i hverdagsbeslutninger og gøremål. Børnene oplever at blive hørt og at få medbestemmelse, de lærer om demokrati, at beslutninger kan ændres eller træffes hvis man har en god ide. Børn oplever sig værdifulde når de på skift har ansvar for at tørre borde af efter madpakker, feje gulv, lægge vasketøj sammen osv.

SOCIAL UDVIKLING

De pædagogiske læringsmål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

SAMMENHÆNG Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

<p><u>VORES MÅL</u></p> <p>At vi gennem et pædagogisk understøttende læringsmiljø kan støtte barnet til at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respektere sig selv og andre • Opleve tillid og tryghed i samvær • Udvikle evne til at samarbejde • Inddrages og opmuntres til at være aktiv i demokratiske processer • Opleve at være en del af et fællesskab 	<p><u>TILTAG</u></p> <p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • anerkender og respekterer barnet, viser det er holdt af • er forudsigelige voksne • sætter ord på barnets følelser • lader barnet tage valg • medinddrager barnet i beslutninger • guider børnene i legen • har i perioder "Fri for mobberi"- samling
<p><u>TEGN</u></p> <p>At barnet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • accepterer forskelligheder • knytter venskaber • trøster andre og kan selv modtage hjælp • klarer småkonflikter selv • villigt låner egne ting ud • kommer med ideer til leg og aktiviteter • kan rumme andres initiativer i legen 	<p><u>DOKUMENTATION</u></p> <p>Vi beskriver planlagte og spontane forløb i ord og billeder</p> <p>Vi registrerer børnenes venskaber</p>
<p><u>REFLEKSION OVER PRAKSIS</u></p> <p>Vi mener at forudsætningen, for at et barn kan være socialt, er at barnet skal være trygt, tillidsfuldt, nysgerrigt og bevidst omkring sig selv. Det kan vi hjælpe barnet til, ved at være nærværende og tydelige, ved at sætte ord på barnets handlinger så barnet oplever sig set og accepteret.</p> <p>Vi anerkender og respekterer barnet og vi viser det er holdt af</p> <p>Vi er forudsigelige voksne, som mener det vi siger, så de oplever tillid og tryghed i samværet.</p> <p>Vi sætter ord på deres egne følelser og handlinger, hvorved de lærer at indgå i sociale fællesskaber og udvikler evnen til at samarbejde.</p> <p>Vi medinddrager børnene i beslutninger så de derigennem lærer at tage nogle valg og at indgå i demokratiske processer.</p> <p>Vi er nærværende og guider dem så de lærer at håndtere konflikter.</p> <p>Vi anerkender og bruger børnenes forskellighed og dermed viser at forskellighed er en ressource.</p>	

KOMMUNIKATION OG SPROG

De pædagogiske læringsmål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

SAMMENHÆNG Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

VORES MÅL

At vi gennem et pædagogisk understøttende læringsmiljø kan støtte barnet til at:

- formå at kommunikere med sprog, mimik og gestik
- udvikle et mangfoldigt ordforråd
- udvikle nysgerrighed og interesse for tegn, symboler, - bogstaver og tal
- tale ordentligt til andre

TILTAG

Vi:

- sætter ord på ting, handlinger, følelser
- laver små grupper med mulighed for dialog
- bruger Dialogisk læsning
- arbejder med rim og remser
- bruger sange og sanglege
- introducerer tal og bogstaver
- bruger Sprogkufferter

TEGN

At barnet:

- Sætter ord på egne handlinger og følelser
- Leger med sproget – rimer-sludrer
- Kan forklare sig på flere måder
- Genkender tal og bogstaver og eget navn

DOKUMENTATION

Vi skriver på tavlen, hvad vi læser og synger og hvilke andre aktiviteter, vi har lavet

Vi filmer børnenes fortællinger

REFLEKSION OVER PRAKSIS

Sprog er meget vigtigt og grundlæggende for at kunne udtrykke og kommunikere med andre. Det er gennem tale, skrift, billede og kropssprog barnet kan udtrykke egne følelser og tanker og det er her det kan lære at forstå andres.

Det er vigtigt at barnet lærer at kommunikere gennem sprog, mimik og gestik.

Vi kan ikke indgå i fællesskaber hvis vi ikke kan kommunikere med ord, kropssprog eller mimik.

Det er vigtigt at kunne aflæse andres kropssprog og mimik. Især børn som ikke har et sprog som vi forstår, har stor gavn af at iagttage de andres kropssprog og ansigtsudtryk. Der er meget som kan udtrykkes uden ord. Det kan være vejen til at mestre sproget.

Vi har fokus på at børnene skal tale ordentlig til hinanden og til andre mennesker.

Vi arbejder på at de får et mangfoldigt ordforråd f.eks. gennem læsning, sange, sanglege, rim og remser.

Vi introducerer børnene for tal og bogstaver, f.eks. ved at have alfabetet hængt op, have puslespil med tal og bogstaver, have små kort med deres navne på som de kan bruge når de vil skrive deres eget navn.

Vi sætter rigtig mange ord på ting, handlinger og følelser, så de lærer ordene og at forstå sig selv og andre.

Det kræver, at vi er nærværende og deltagende i det som børnene har fokus på. Da det er når vi sætter ord på det de laver lige i nuet at de lærer ordene.

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

De pædagogiske læringsmål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

SAMMENHÆNG Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale motiverer børnene til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

VORES MÅL

At vi gennem et pædagogisk understøttende læringsmiljø kan støtte barnet til at:

- opleve glæde ved at bruge sin krop
- udfordre dets fysiske kunnen.
- få styrket alle sanser
- udvikle styrke og udholdenhed
- få forståelse for sundhed og hygiejne
- få erfaring med forskellige former for kropslig nærhed og med at sætte grænser i forhold hertil
- få ro i kroppen og kan sidde stille til de aktiviteter, som kræver det

TILTAG

Vi

- er ude på legepladsen hver dag
- har grønt spireflag med fokus på bevægelse i naturen
- har skov-udegrupper
- medinddrager børnene i hverdagens gøremål
- har maddage og taler om sundt/usundt mad
- tilbyder aktiviteter med forskellige materialer
- arbejder med massage (mobbefri)
- opfordrer barnet til at klare/hjælpe sig selv

	<ul style="list-style-type: none"> • er opmærksomme på håndvask efter toilet, spisning, udeleg • tænker motorik ind i så mange aktiviteter som muligt
<p><u>TEGN</u></p> <p>At barnet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ofte vælger at lege ude • Udfordrer sig selv • Griner og viser glæde • Selv klarer af- og påklædning • Selv åbner madkasser, ostehaps, bananer • Vasker hænder efter toiletbesøg etc. • Med ord siger fra hvis andre gør/siger noget ubehageligt • Sidder stille, når aktiviteten kræver det 	<p><u>DOKUMENTATION</u></p> <p>Vi viser hvad vi har lavet, med billeder og tekst. Vi offentliggør projekter i lokalaviser Månedspaner</p>
<p><u>REFLEKSION OVER PRAKSIS</u></p> <p>Krop og bevægelse er vigtig for at få vores hverdag til at fungere, grundmotorikken skal være i orden for at vi kan modtage ny læring.</p> <p>En krop som er i form både fysisk og psykisk giver grundlag for trivsel, bevægelighed, udvikling og glæde. Derfor er det vigtigt at børn oplever glæde ved at bruge kroppen, de skal udfordre dem selv fysisk og have styrket deres sanser og udvikle styrke og udholdenhed.</p> <p>De skal kunne føle hvad der er rart og kunne sætte grænser når noget ikke føles rigtigt.</p> <p>De skal kunne få ro i kroppen så de kan sidde stille og de skal have forståelse for sundhed og hygiejne.</p> <p>Vi har fokus på at der både ude og inde skal være mulighed for at kunne udfordre sig selv fysisk.</p> <p>Vi er opmærksomme på at børnene lærer at vaskehænder, obs på bakterier og det miljø mæssige at men sparer på papir og sæbe.</p> <p>Vi har fokus på at børnene bliver selvhjulpne, det giver gode kræfter at kunne klare af og påklædning selv og at kunne åbne en ostehaps.</p> <p>Vi har fokus på det at røre hinanden, både ved massage, og at holde i hånd. Den man rører, slår man ikke.</p>	

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

De pædagogiske læringsmål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

SAMMENHÆNG Natur, udeliv og science

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Det pædagogiske personale skal opmuntre børnene til at foretage egne undersøgelser samt støtte og guide dem i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner.

VORES MÅL

At vi gennem et pædagogisk understøttende læringsmiljø kan støtte barnet til at:

- opleve glæden ved naturen
- få erfaring med naturfænomener og årstidernes skifte
- få viden og forståelse for væsentlige sammenhænge i naturen
- opnå kendskab og respekt for dyr, planter og miljøet
- undres og eksperimentere

TILTAG

Vi:

- er ude hver dag og oplever ild, vand, luft og jord.
- laver spireforsøg og fysikforsøg
- høster afgrøder og tilbereder dem
- har søgt og fået Friluftsrådets grønne spirerflag
- har udegrupper, der tager i skoven
- tager på ture i nærområdet
- værner om naturen og samler affald
- bruger ressourcer med omtanke
- genbruger

TEGN

At barnet

- gerne vil lege ude
- kommenterer på årstiderne
- kan forklare sammenhænge – sne er regn, der er frossen
- de høster, pløjer, harver i deres leg
- de er varsomme med naturen
- de samler affald op på legepladsen

DOKUMENTATION

Vi skriver på skovtavlen hver dag.

Vi udstiller ting lavet af naturens materialer.

Vi laver fotoplancher.

Vi laver beskrivelser af vores ture.

REFLEKSION OVER PRAKSIS

Vi tror på, at mangeartede naturoplevelser i barndommen sætter sig spor langt ind i det voksne liv, både på det følelsesmæssige, mentale og kropslige plan.

Vi har gennem flere år søgt og modtaget Friluftsrådets Grønne Spirerflag. Grønne spirer er Friluftsrådets landsdækkende grønne mærkningsordning for børneinstitutioner. Vi har fokus på, at børnene får oplevelser i naturen, hvor de både bliver udfordret på deres sanser såvel som læringsmæssigt.

Aktiviteterne giver større nærhed til naturen og stimulerer lysten til at lege og lære i den. Undersøgelser viser, at børn der opholder sig meget i naturen er mere raske og udvikler koncentrationsevne, samarbejdsvilje og opfindsomhed.

Vi er ude hver dag og oplever ild, vand, luft og jord. Vi laver spireforsøg, sår frø og planter, høster afgrøder, smager og tilbereder dem.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

De pædagogiske læringsmål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

SAMMENHÆNG Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis.

<u>VORES MÅL</u>	TILTAG
<p>At vi gennem et pædagogisk understøttende læringsmiljø kan støtte barnet til at:</p> <ul style="list-style-type: none">• Få erfaring med andre folkeslag og kulturer• Udvikle kreative og musiske kompetencer• Få afprøvet udtryksformer og materialer• Få erfaring med sang, musik, drama m.m.• Få kulturelle oplevelser i, og uden for børnehaven• Gennem oplevelse af traditioner, få viden om kultur og kulturhistorie	<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none">• går hjem til fødselsdage• opfordrer de udenlandske familier til at fortælle om deres hjemland og traditioner• gør de kreative materialer tilgængelige• viser forskellige muligheder med materialer som ler, papmache o.l.• synger hver dag• køber musikskolen til musikforløb årligt• har teater tema, hvor børnene spiller teater for forældre og hinanden• holder høstfest, vikingefest, luciaoptog, fastelavn, julegudstjeneste

<u>TEGN</u>	<u>DOKUMENTATION</u>
<p>At barnet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Producerer kreative ting og beder om, at de bliver hængt op. • Arrangerer koncerter med sang og musik • leger eventyr og teater • husker og fortæller om arrangementer fra året før 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi laver udstillinger i børnehaven, på bibliotek, banker m.m.? • Vi laver fotodokumentation i børnehaven, på hjemmesiden og på Facebook • Vi laver pressemeddelelser til aviser
<p><u>REFLEKSION OVER PRAKSIS</u></p> <p>Én af vores vigtigste værdier i børnehaven er skabelsen og bevarelse af fællesskabet - At vi er sammen om noget, hører til, danner venskaber og tager ansvar for hinanden. I vores børnehave møder barnet flere nationaliteter og forskellige familiesammensætninger. Det er vores opfattelse, at jo flere kulturelle oplevelser barnet introduceres for, des mere varieret bliver dets opfattelse af sig selv, andre og omgivelserne. Med en anerkendende og nysgerrig tilgang, fra store som små, mødes forskellige kulturelle baggrunde og værdinormer åbent og fordringsfrit.</p> <p>Vi skaber grobund for et miljø der lægger op til kreativitet. En skraldespand med vippelåg agerer stortromme i to drenges orkester, der igen danner base for årets optræden til afslutningsfest for forældre. Vi trækker kunstnere ind i huset til inspiration og til workshops sammen med børnene. Vi inspirerer og lader os inspirere i samspil med børnene, om det er omkring en stop-motion-film på Ipad, et musikforløb med musikskolen eller udendørs mosaik-malerier med en grafisk kunstner fra Esbjerg.</p> <p>Vi har fokus på at kreative aktiviteter, kan have forskellige formål. Nogle gange er det selve processen vi lægger vægt på, andre gange er der også fokus på vejen til resultatet, at det produkt vi ender med har en æstetisk værdi.</p>	

BØRN MED BEHOV FOR EN SÆRLIG PÆDAGOGISK INDSATS

SAMMENHÆNG

Det er vores erfaring, at mange børn, i en kortere eller længere periode, har brug for en særlig pædagogisk indsats. Som pædagogisk personale er det vores opgave at se og tilgodese disse børns behov og via tilrettelagte pædagogiske læringsmiljøer inkludere børnene, så de herved trives, udvikles, lærer og dannes på lige vilkår med alle børn.

MÅL

At vi gennem et pædagogisk understøttende læringsmiljø kan støtte barnet til at:

- føle sig inkluderet
- udvikle sine kompetencer bedst muligt
- forstå og respektere egne og andres grænser

TILTAG

Vi:

- er fysisk tæt på barnet
- forbereder barnet i god tid inden en aktivitet
- guider barnet og ætter ord på handlinger og følelser
- gør børnene opmærksomme på hinandens kvaliteter og kompetencer
- tager hensyn til fx astmabørn og børn med fysiske begrænsninger, som gør det svært, fx at færdes i naturen
- deler vores bekymring med forældrene
- har tæt kontakt til forældre

TEGN

At barnet:

- viser glæde ved at komme i børnehaven
- skaber venskaber
- kan indgå i leg med andre børn
- sætter ord på egne følelser, som "Jeg bliver vred, sur, ked af det"
- udtrykker behov, som "Jeg vil gerne være med" eller "Jeg vil ikke ha' det"

EVALUERING

- På stuemøder taler vi om det enkelte barns trivsel
- Vi samarbejder med fysioterapeut, ressourcepædagog, talekonsulent og andre relevante fagpersoner.
- Vi har tæt forældrekontakt

DOKUMENTATION

- Vi har praksisfortællinger på stue- og p. møder
- Vi videooptager, til brug for pædagogisk personale og evt. forældre
- Vi benytter tests, Dansk pædagogisk udviklingsbeskrivelse, Sprog vurdering,